

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De kiezer heeft veel zorgen, en immigratie is er maar één van

Bomm, L.; Bakker, B.

Publication date

2024

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bomm, L., & Bakker, B. (2024). De kiezer heeft veel zorgen, en immigratie is er maar één van. Web publication or website, Stuk Rood Vlees. <https://stukroodvlees.nl/de-kiezer-heeft-veel-zorgen-en-immigratie-is-er-maar-een-van/>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

De kiezer heeft veel zorgen, en immigratie is er maar één van

DOOR **LINDA BOMM, BERT BAKKER** 18/07/2024

Premier Schoof heeft een “glas heldere opdracht”. En dat is luisteren naar de zorgen van de kiezers. “En de grootste van die zorgen” is volgens Schoof, “asiel en migratie”. “Wij horen u en we doen er wat aan,” aldus Schoof in de **regeringsverklaring** van 3 juli. Maar was immigratie de grootste zorg voor kiezers tijdens de verkiezingen op 22 november? Hier laten wij zien dat immigratie – specifiek, de instroom van asielzoekers – inderdaad een zorg is, maar dat kiezers nog meer zorgen hebben over andere maatschappelijke onderwerpen. De instroom van asielzoekers springt er bij geen enkele kiezersgroep uit als de grootste zorg.

Dataverzameling

Kort na de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023, (tussen 24 november en 4 december) hebben we 937 Nederlanders ondervraagd. Deze dataverzameling is onderdeel van een langer lopende studie onder een grote groep Nederlanders in 2022 en 2023. De steekproef is divers qua geslacht, leeftijd en opleiding. De stemkeuze in onze steekproef komt grotendeels overeen met de uitkomst van de verkiezingen. Voor twee partijen is dit niet het geval: in onze steekproef hebben we minder PVV-kiezers (13,6%) en meer GL-PvdA kiezers (26,6%) dan in de algemene verkiezingen (PVV = 23,5%; GL-PvdA = 15,8%). In de analyses houden we hier rekening mee door de gegevens te wegen op basis van de verkiezingsresultaten. We geven meer gewicht aan de data van kiezers van partijen die ondervertegenwoordigd zijn in onze steekproef, en minder gewicht aan de data van kiezers van partijen die oververtegenwoordigd zijn.

In de studie lieten we deelnemers een lijst van 15 maatschappelijke onderwerpen zien en ze gaven voor elk onderwerp aan hoe bezorgd en bedreigd ze zich voelden op een schaal van 1 (helemaal niet) tot 7 (heel erg). We deden dit met de volgende vragen:

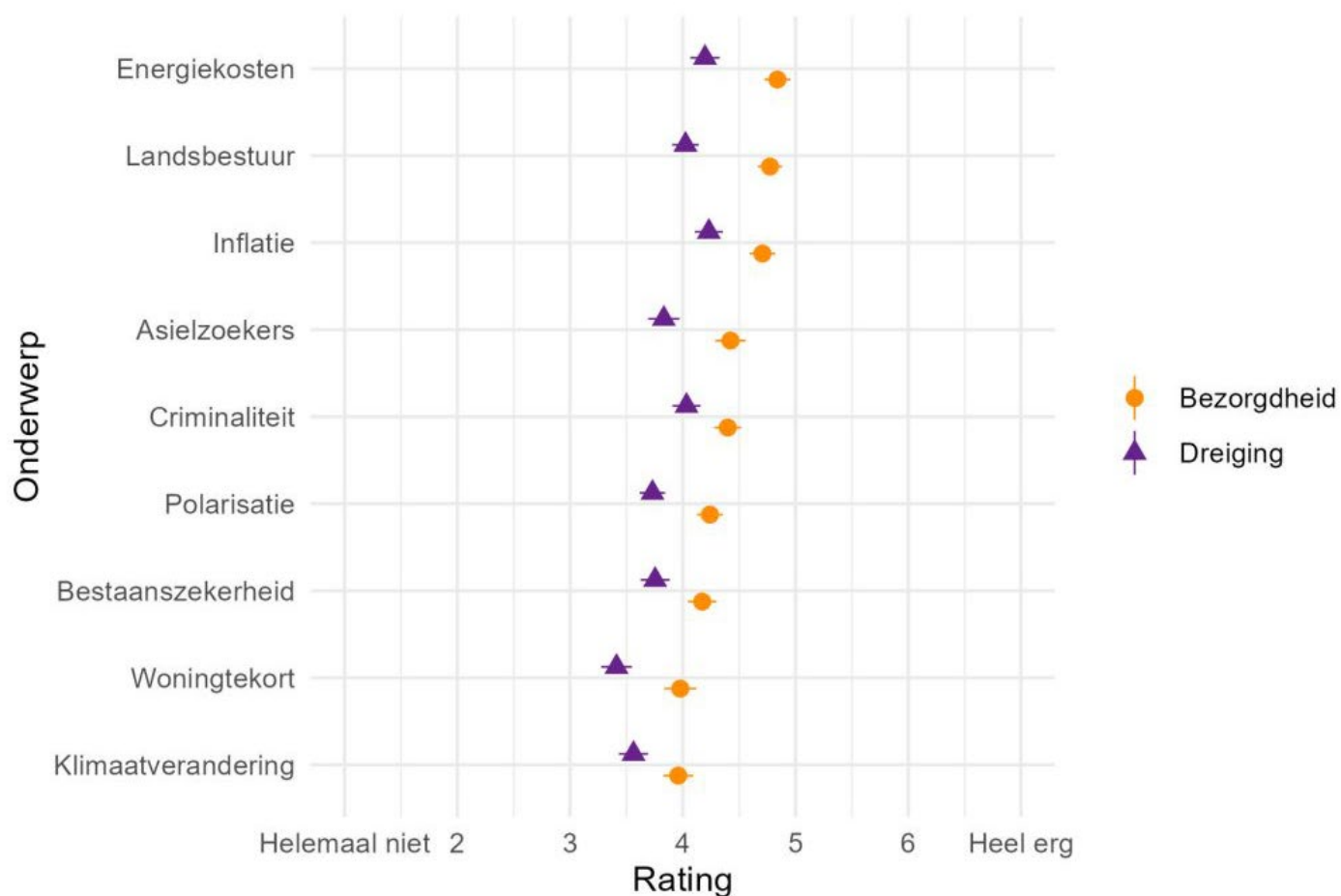
· Bezorgd: Hoe bezorgd bent u om de (mogelijke) gevolgen voor uzelf/uw persoonlijke situatie van elk van de volgende onderwerpen/problemen?

- Bedreigd: In hoeverre voelt u zich door deze onderwerpen bedreigd?

Mensen zijn bezorgd over immigratie, maar hebben nog grotere zorgen over andere onderwerpen

Figuur 1 laat voor de negen belangrijkste maatschappelijke onderwerpen de gemiddelde bezorgdheid (cirkels) en dreiging (driehoeken) met 95% betrouwbaarheidsintervallen zien. We ordenen de thema's naar de meeste (bovenaan) en minste (onderaan) zorgen. Wat opvalt is dat immigratie niet de grootste zorg (of meest dreigend) is voor mensen. Gemiddeld genomen hebben kiezers minder zorgen (cirkels) en gevoelens van dreiging (driehoeken) over de instroom van asielzoekers dan over energiekosten en inflatie. Kiezers hebben meer zorgen over het functioneren van het landsbestuur dan over de instroom van asielzoekers. Kiezers ervaren in vergelijkbare mate zorgen en gevoelens van dreiging over criminaliteit, polarisatie en bestaanszekerheid als over de instroom van asielzoekers. Tot slot, ervaren kiezers meer zorgen over de instroom van asielzoekers dan over het woningtekort en klimaatverandering.

Figuur 1. Gemiddelde bezorgdheid (cirkels) en dreiging (driehoeken) over verschillende maatschappelijke onderwerpen.

Gevoelens van bezorgdheid opgesplitst per partij

In Figuur 2 vergelijken we de kiezers van verschillende grotere partijen in de Tweede Kamer wat betreft de zorgen die zij ervaren bij immigratie met de zorgen die zij bij energiekosten, het functioneren van het landsbestuur, en klimaatverandering ervaren. We richten ons op deze vier onderwerpen omdat die veel aandacht in de Nederlandse politiek krijgen.

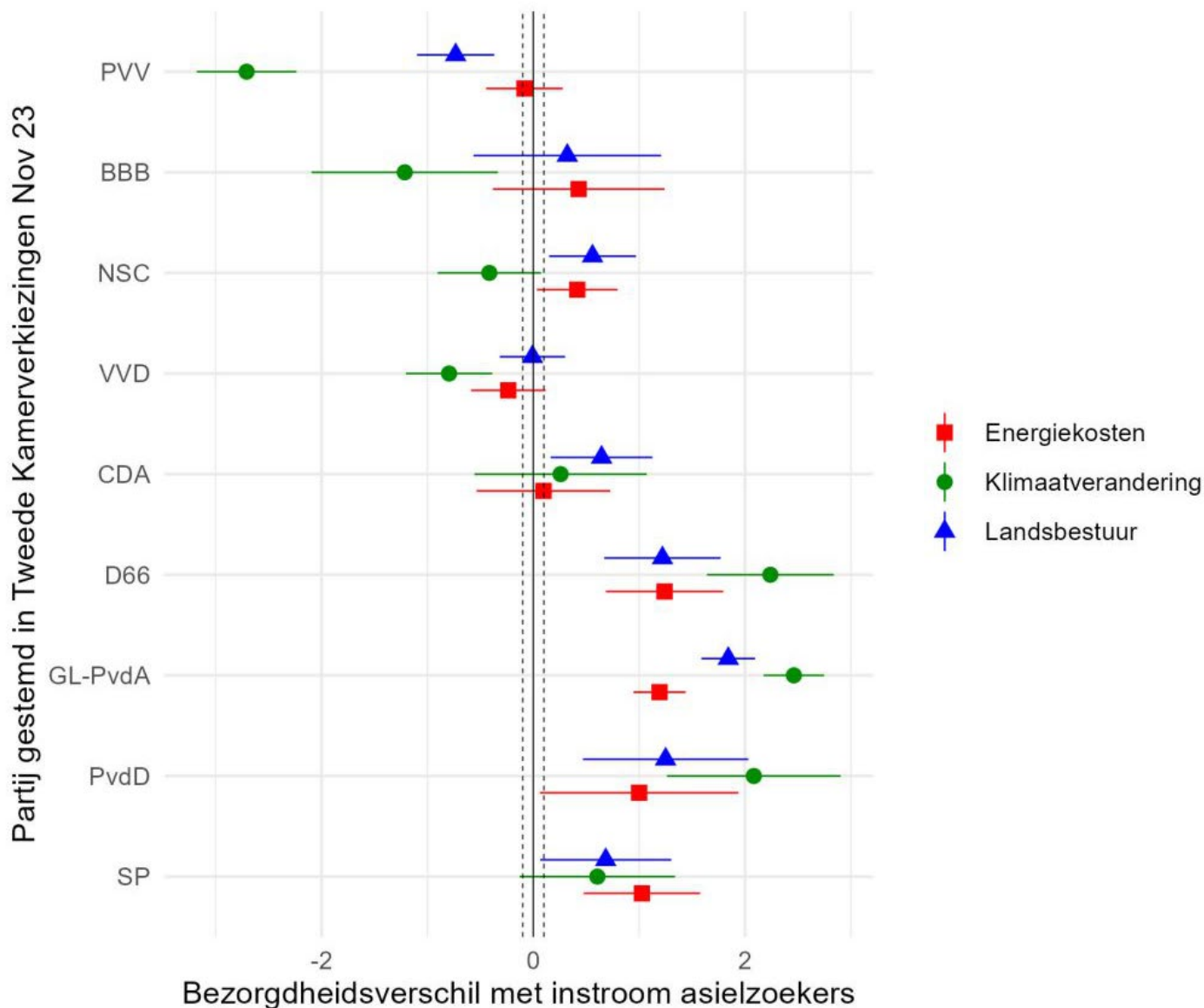
In Figuur 2 laten we zien in hoeverre de zorg over een onderwerp binnen een kiezersgroep verschilt met de zorg over de instroom van asielzoekers binnen dezelfde kiezersgroep. Het betrouwbaarheidsinterval is de horizontale lijn. Als dit betrouwbaarheidsinterval van het gemiddelde verschil *rechts van .1* (rechte gestippelde lijn) ligt, hebben deze kiezers met 95% waarschijnlijkheid *meer* zorgen over dit onderwerp dan over de instroom van asielzoekers. Als het betrouwbaarheidsinterval van het gemiddeld verschil van een onderwerp binnen een kiezersgroep *links van -.1* (linke gestippelde lijn) ligt, hebben deze kiezers met 95% waarschijnlijkheid *minder* zorgen over dit onderwerp dan over de instroom van asielzoekers.

Figuur 2 laat zien dat er veel verschillen zijn in de zorgen over immigratie. Voor kiezers van de PVV, BBB, NSC, VVD, CDA en PvdD is de zorg over energiekosten ongeveer even hoog als de zorg over de instroom van asielzoekers: het rodelijntje overlapt daarbij altijd met de gestippelde lijnen, wat betekent dat er geen statistiek significant verschil is tussen de zorgen over asielzoekers en de zorgen over energiekosten. Voor kiezers van D66, GL-PvdA en SP is de zorg over energiekosten groter dan de zorg over asielzoekers.

Voor alle kiezers behalve PVV-kiezers is de zorg over het functioneren van het landsbestuur minstens ongeveer even hoog als de zorg over de instroom van asielzoekers (voor kiezers van de BBB en VVD), of zelfs hoger (voor kiezers van NSC, CDA, D66, GL-PvdA, PvdD en SP). In onze steekproef maken zich alleen PVV-kiezers meer zorgen over de instroom van asielzoekers dan het functioneren van het landsbestuur.

De zorg over klimaatverandering in vergelijking met de zorg over de instroom van asielzoekers polariseert: Kiezers van de PVV, BBB en VVD hebben meer zorgen over de instroom van asielzoekers dan over klimaatverandering. Kiezers van progressieve partijen (D66, GL-PvdA en PvdD) maken zich meer zorgen over klimaatverandering dan over de instroom van asielzoekers. Voor de kiezers van NSC, CDA en SP is de zorg over klimaatverandering ongeveer even groot als de zorg over de instroom van asielzoekers.

Figuur 2. Gemiddelde bezorgdheidsverschillen met de instroom van asielzoekers voor energiekosten (rode vierkanten), het functioneren van het landsbestuur (blauwe driehoeken), en klimaatverandering (groene cirkels), opgesplitst per partij.

Noot. Voor FvD, DENK, CU, SGP, VOLT, JA21, 50PLUS en BIJ1 zijn de aantallen kiezers in onze steekproef te klein en daarom hebben we deze partijen hier niet weergegeven.

Conclusie

Premier Schoof stelde in zijn regeringsverklaring dat immigratie de grootste zorg is voor kiezers. Wij laten zien dat kiezers vele zorgen hebben en immigratie is er maar één van. Het uitroepen van immigratie tot grootste zorg van *alle* kiezers is dus niet in lijn met onze data.

Verantwoording

Dit onderzoek is onderdeel van het “Under Pressure” project (VIDI project van Dr. Bert Bakker) waar onderzoekers in het Hot Politics Lab (www.hotpolitics.eu) van de UvA de relatie tussen maatschappelijke

bedreiging en politieke opvattingen en politieke gedrag onderzoeken. De data is verzameld door Azrout et al. (2022). De studie is goedgekeurd door het Ethics Review Board van de Faculteit Maatschappij en Gedrag, Universiteit van Amsterdam, Nederland. De dataverzameling werd gefinancierd door de Amsterdam School of Communication Research.

CATEGORIE: **KIEZERS EN PUBLIEKE OPINIE, POLITIEKE PARTIJEN**

TAGS: **ASIEL, BEZORGDHEID, DREIGING, ENERGIEKOSTEN, IMMIGRATIE, INFLATIE, KIEZERSONDERZOEK, LANDBESTUUR, PUBLIEKE OPINIE, ZORGEN**

Over de auteurs

Linda Bomm

Linda Bomm is promovendus aan de afdeling Communicatiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en lid van het Hot Politics Lab. Haar onderzoek richt zich voornamelijk op de relatie tussen bedreigingen en politieke attitudes en gedrag: Hoe worden verschillende soorten bedreigingen binnen de samenleving waargenomen, verwerkt en gepolitiseerd?

Sociale media links

Bert Bakker

Bert Bakker is Universitair Hoofddocent Politieke Communicatie aan de Amsterdam School of Communication Research (UvA). Hij doet onderzoek naar de vraag hoe mensen hun mening vormen over politiek en gebruikt daarbij inzichten uit de psychologie, communicatiewetenschap en psychologie. Hij is mede oprichter en directeur van het Hot Politics Lab.

Website: <http://www.bertbakker.com/>

Sociale media links

